

Penze a bitva bez vítězů

Roman Pospíšil

Kdyby nebylo politické krize, plnila by ta informace dlouho první stránky novin. Do nového druhého pilíře penzijního systému vstoupilo za první půlrok téměř 75 tisíc občanů. Za pár let možná budeme toto číslo považovat za nejdůležitější skutečnost roku 2013. Představuje totiž výsledek jedné z bitev o budoucnost penzí. Vyhrál ji vůbec někdo?

Vydělat mají všichni

Počet těch, kteří se rozhodli do druhého pilíře vstoupit, jen o něco málo převyšuje směšné jedno procento osob v produktivním věku. A představuje zhruba 1,5 procenta osob ve věku mezi 20 a 50 roky. Je to zkrátka zoufale málo. Radost tedy mohou mít zejména ti, kteří proti reformě vystupovali a vedli mediální válku. Vyhrál ale někdo z těch, jichž se systém skutečně ekonomicky dotýká?

Konkrétně jde o stát, o občany a o penzijní společnosti. Pokud má reforma penzijního systému fungovat, musí na tom vydělat všechny tři skupiny. Občané, protože o ně a jejich příjem ve stáří by mělo jít v první řadě. Stát, protože když vydělá, bude to pro něj i pro jeho občany dlouhodobě

výhodné. Když prodělá, naopak vznikne problém. A nakonec je tu i správce úspor ve druhém pilíři, protože když ten nebude vydělávat, nebude mít potřebnou motivaci. Může to možná znít ošklivě, ale kdo z nás by chtěl, aby jeho peníze spravoval mizerný, znužený a špatně placený bankéř?

Nechtěné dítě

Občané na reformě z drtivé většiny nevydělají už proto, že se do ní drtivá většina z nich nezapojila.

Ani stát nevydělá. Při takto malé účasti totiž druhý pilíř nedokáže sehrát svou hlavní roli – vytvořit silnou rezervu pro budoucí důchodce, kterým nevyhnutelně klesnou penze z pilíře prvního, státního. A protože státní a občanova penze jsou v tomto případě propojené, reforma nevyřeší nic. Včerejší bojovníci proti reformě se možná zítra budou muset postavit před penzisty, kteří budou nad svým nově vyměřeným důchodem nevěřícně kroutit hlavou.

Samozřejmě nevydělají ani penzijní společnosti, protože při tak malé účasti se jim náklady na reklamu, správu a další hned tak nevrátí.

Že by bylo nejlepší zavést druhý pilíř jako povinný, o tom už se napsalo mnoho. Pro jakoukoli změnu však platí, že novinka musí být zavedena rychle, musí být srozumitelná a důvěryhodná. O penzijní reformě se mluvilo tolik let,

že se na ni nabalil mediální a politický balast. V hlavách většiny lidí, po nichž nelze chtít, aby studovali demografii a makroekonomiku, vznikl guláš. Srozumitelná reforma není, protože ji občanům nikdo nevyšvětlil. A důvěryhodná není už vůbec prostě proto, že pro většinu lidí zkrátka není důvěryhodné nic, co vzejde z politické scény.

V posledních měsících jsou média plná nářků, že stát měl pro reformu udělat víc. A je to pravda. Vláda se k ní chovala jako k dítěti, které přijelo na návštěvu od neoblíbených příbuzných. Nikdo mu neubližuje, ale nikdo pro něj nic moc neudělá.

Pilíř a stát

Na druhé straně, různé průzkumy ukazují, že lidé nevěří druhému pilíři ani ne tak kvůli soukromým společnostem spravujícím úspory. Ale proto, že jim tuto správu svěřili právě politici. V zemi, kde slova jako Opencard, Blanka, sKarta, mýto a další spouští okamžitě negativní asociace.

A tak by možná bylo lepší, kdyby se celá myšlenka druhého pilíře naopak odpolitizovala, maximálně odstříhla od státu. Jak to ale udělat? Kdo by měl nějaký realizovatelný nápad, zasloužil by si přinejmenším nominaci na Nobelovu cenu. Nebo alespoň na cenu Karla Engliša.

Autor je spoluautorem knihy Co s tou penzí?

zahraniční komentáře

FT

FINANCIAL TIMES

Co potřebuje Fed

Jak se blíží lednový konec mandátu Bena Bernankeho v čele Fedu, kampaň o jeho následnictví nabírá na intenzitě. Šéf Fedu je nejvlivnějším centrálním bankéřem na světě. A otázka, kdo v tomto křesle sedí, už dlouho nebyla tak klíčová. Obama s určením Bernankeho nástupce nemusí spěchat. Bylo by však načase určit kritéria, která by prezident měl mít v hlavě, než se rozhodne. Bernankeho nástupce přijde do úřadu v kritický moment. Přestože americká ekonomika je venku z nejhorších chvil let 2008 a 2009, oživení je stále slabé a zcela závislé na permanentním monetárním stimulu. I drobná chyba v utahování kohoutků může způsobit velké škody americkým domácnostem i firmám. Spousta se toho dá na cestě k normální měnové politice zkazit i v případě, že načasování odchodu od současné strategie bude správné. Poslední reformy přidaly centrální bance nové odpovědnosti za bezpečné fungování finančního systému. Pro potykání se s těmito úkoly bude potřeba řada různých schopností.

DER STANDARD

Podzim muslimských bratří

Při oslavách 85. výročí existence se hnutí zdálo být u svého cíle. Muslimské bratrstvo založené v roce 1928 mladým učitelem jako antikolonialistický a náboženský klub vyhrálo v roce 2012 v Egyptě všechny volby. Poprvé ve své historii byli muslimští bratři nejen silní, ale i úspěšní, a to se týkalo jak mateřské organizace, tak i filiálky v regionu. A nyní takový obrat – egyptské Muslimské bratrstvo se zřejmě ubírá do politických dějin. Jeho prezident čelí obvinění s hrozbou trestu smrti. Důležitý je i mezinárodní rozměr – Mursiho propojení s Hamasem, palestinskou sesterskou organizací. Saúdská Arábie a její satelity hledají spiknutí muslimských bratří také v zájmu, tentokrát proti monarchii. Záhy po Mursiho pádu se hroutí i bratrská frakce uvnitř syrské opozice. Nemusíme litovat, že muslimským bratřím byla přistřížena křídla. Jejich razantní nástup a jejich chuť po moci byly strašidelné. Ale důvěru v budoucnost události posledních dnů nijak nepovzbuzují.

SME

Sobotkova válka

To, jaký vztah si Miloš Zeman pěstuje k ČSSD, bylo jasné už dlouho. Strana se po prvním kole prezidentské volby ocitla v těžké situaci. Nemohla podpořit Karla Schwarzenberga, ale také tušila, jaký rozkladný vliv na ni bude mít Zeman na Hradě. Nyní se obavy potvrzují. ČSSD se navíc vůbec nedotkla mnohem závažnějšího problému, jímž je samotný vznik této vlády plně Zemanových kamarádů a plnicí mnoho nepěkných úkolů od jmenování kamarádů velvyslanci po dlouhou a z veřejných peněz placenou kampaň Zemanovy strany. Sobotka měl už jen dvě možnosti. Mohl kývnout na vyslovení podpory Rusnokovi, ale to by předem vzdal zápas, a i kdyby zůstal předsedou, stranu už by neovládal. Naštěstí se pustil do asi nejtěžšího boje své kariéry, v němž nehraje jen o sebe, ale také o to, aby ČSSD nebyla další stranou, jejíž hlava sídlí na Hradě. Mezi ostudou a válkou zvolil válku. Přišla by tak jako tak, ale takhle je to pro Sobotku bez ostudy.

pište nám

Deník E15 utváříte i vy, naši čtenáři. Těšíme se na vaše dopisy a e-maily. Zasiťat je můžete na nazory@e15.cz

jak to vidí

Nebezpečný „zbytečný“

Ladislav Šafránek

Ruská literatura 19. století obohatala typologii osobnosti vlastním pojmem „zbytečný člověk“. Na první pohled by takovým mohl být i novopečený ministr financí a neúspěšný uchazeč o prezidentský post Jan Fischer. Z hlediska společenského významu přece jen spíše přebývající osoba, ale zase s mimořádnými mocenskými ambicemi, jež však nejsou podloženy reálnými schopnostmi ani nezpochybnitel-

nou morálkou. Jelikož se sám nachází ve spletitěm předivě politických a ekonomických sítí, prospěl by Jan Fischer své zemi úplně nejlépe tím, kdyby po omezenou dobu svého ministrování pokud možno sám nic nedělal a nechal pracovat spíše odborníky na svém úřadě. On však svou zbytečnost zjevně necítí. Naopak chce být rázným a aktivistickým ministrem, což skutečně nejsou dobré zprávy. To ale zdaleka není vše. Jako každý „zbytečný člověk“ kolem sebe i Jan Fischer často netolerantně a nebezpečně kope, což prokázal mimo jiné i tím, že kritiku svého chování, postojů

i mravů, s nímž v nešťastném vystoupení jednou nechtěně přišel expremiér Mirek Topolánek, hbitě a ubližněně překroutil na „urážku svého židovství“. Tím zcela zbytečně přinejmenším pootevřel Pandořinu skříňku a vypustil v naší jinak víceméně svobodomyšlné společnosti Dostojevského běs antisemitismu naruby. Uvědomil si někdy Jan Fischer skutečně naplno, co vlastně tehdy řekl? Uvědomuje si nebezpečné konotace a možné společenské následky svých hrubě neuvážených výroků? Poučí se, nebo nás čekají nějaké podobné?

Autor je ekonom